

rodinami a monitoring spokojenosti s poskytováním služeb.

Publikace je přínosná v mnoha ohledech, přináší především řadu nových zjištění a poznatků o poskytování sociálních a zdravotních služeb dlouhodobé péče pro seniory v České republice, přičemž k výzkumu zvoleného tématu využívá komplexní

přístup. Přínosem bude zejména pro pracovníky sociálních a zdravotních služeb, kteří jsou bezprostředně konfrontováni s požadavky praxe. V textu naleznou odpovědi na řadu otázek, které pro ně v každodenním procesu vyvstávají v souvislosti s požadavky nové legislativy. Je třeba ocenit, že text je čtivý a přehledný. Autoři pub-

likace naznačují, jaké potíže je možné při implementaci změn spojených se zaváděním kvality očekávat, na druhou stranu poukazuje i na četná pozitiva, která takové úsilí přináší pracovníkům a uživatelům služeb.

Kateřina Kubalčíková, VÚPSV

Vznikne Národní úřad pro zaměstnanost a sociální správu

Vláda České republiky schválila věcný záměr zákona o zřízení Národního úřadu pro zaměstnanost a sociální správu a okresních ředitelství pro zaměstnanost a sociální správu. Cílem je sjednotit dosavadní orgány působící v oblasti zaměstnanosti a v sociální oblasti do jednotné specializované sociální správy.

Od 1. ledna 2009 mají být zřízeny Národní úřad pro zaměstnanost a sociální správu (dále jen „národní úřad“) a okresní ředitelství pro zaměstnanost a sociální správu (dále jen „okresní ředitelství“). V jejich působnosti zůstanou činnosti vykonávané dosud úřady práce a činnosti vykonávané krajskými úřady a obecními úřady různých stupňů, z nichž se na novou instituci přenesou kompetence v oblasti dávek pomoci v hmotné nouzi, dávek sociální péče těžce zdravotně postiženým občanům, příspěvku na péči a sociálně-právní ochrany dětí. Odstraněna bude i asymetrie ve výkonu agendy státní sociální podpory v Praze. Současně dojde k delimitaci zaměstnanců na národní úřad a na okresní ředitelství.

Důvodem připravovaných změn je snaha o sjednocení administrace sociálních dávek a činností v oblasti zaměstnanosti do jednoho místa, jejich synchronizaci a zvýšení efektivity a dále o vytvoření lepších podmínek pro plnění mezinárodních závazků státu bez ohledu na místní politiku. Sjednocení organizace a řízení přispěje ke zvýšení efektivity reformních kroků sociálních systémů.

Úprava lékařské posudkové služby bude navržena takovým způsobem, aby bylo posíleno řízení lékařské posudkové služby České správy sociálního zabezpečení ze strany MPSV a aby fungovala jako resortní posudková služba.

Organizační uspořádání vychází ze stávající struktury úřadů práce a z konceptu detašovaných pracovišť národního úřadu na krajské úrovni i detašovaných pracovišť okresních ředitelství. Tím bude zachována dostupnost výkonu těchto agend.

Zřízení národního úřadu a okresních ředitelství by nemělo obecně zvýšit výdaje, avšak dojde k jejich strukturálním změnám. Sníží se výdaje obcí na zabezpečování přenesených agend a zvýší se výdaje státního rozpočtu.

Současné uspořádání

● zaměstnanost

Úkolem služeb zaměstnanosti je výkon státní politiky zaměstnanosti, tzn. mimo jiné zprostředkování zaměstnání včetně poskytování podpory v nezaměstnanosti, podpora vytváření nových pracovních příležitostí, podpora profesní mobility formou

rekvalifikací atd. Kromě toho vykonávají další agendy, jako je uspokojování mzdových nároků zaměstnanců při platební neschopnosti jejich zaměstnavatelů, povolání výkonu umělecké, kulturní, sportovní a reklamní činnosti dětí a poskytování dávek státní sociální podpory. Na pevně vybudované síti úřadů práce a jejich územních pracovišť lze proto stavět při vytváření systému národního úřadu a okresních ředitelství.

● dávky státní sociální podpory

Dávky poskytují úřady práce, o odvoláních rozhodují krajské úřady. V Praze mají působnost prvoinstančního orgánu úřady městských částí a druhoinstančním orgánem je Magistrát hlavního města Prahy. Uspořádání výkonu této agendy tak není na celém území státu jednotné.

● dávky pomoci v hmotné nouzi

Dávky poskytují pověřené obecní úřady, mimořádnou okamžitou pomoc osobám ohroženým sociálním vyloučením poskytuje obecní úřady obcí s rozšířenou působností. O odvoláních proti rozhodnutí v prvním stupni řízení rozhodují krajské úřady. Čím složitější je sociální situace rodiny, tím komplikovanější je získání pomoci a tím více orgánů se na jejím zajištění podílí.

● dávky sociální péče pro těžce zdravotně postižené občany

Dávky poskytují pověřené obecní úřady a obecní úřady s rozšířenou působností. Bezúročné půjčky a mimořádné výhody poskytují obecní úřady obcí s rozšířenou působností. O odvoláních rozhodují krajské úřady.

● příspěvek na péči

Příspěvek se poskytuje lidem závislým na pomoci jiné fyzické osoby. O příspěvku v prvním stupni rozhoduje, příspěvek vyplácí a jeho využití kontroluje obecní úřad obce s rozšířenou působností, který také provádí sociální šetření. Stupně závislosti posuzuje úřad práce. O odvolání rozhoduje krajský úřad.

● sociálně-právní ochrana dětí

Podle zákona zajišťují sociálně-právní ochranu dětí Ministerstvo práce a sociálních věcí, Úřad pro mezinárodněprávní ochranu dětí, krajské úřady, obecní úřady obcí s rozšířenou působností a obecní úřady. V současnosti spočívají hlavní problémy v rozmělnění výkonu této ochrany.

Nové uspořádání

Základem nově zřízeného národního úřadu a okresních ředitelství, které jsou správními úřady v oblasti zaměstnanosti, ochrany zaměstnanců při platební neschopnosti zaměstnavatele, státní sociální podpory, pomoci v hmotné nouzi, dávek sociální péče pro těžce zdravotně postižené občany, příspěvku na péči a sociálně-právní ochrany dětí, budou příslušné věcné odbory MPSV a krajských úřadů; 77 okresních ředitelství bude vytvořeno ze současné sítě úřadů práce a z příslušných odborů obecních úřadů obcí s rozšířenou působností a pověřených obecních úřadů. Sídlem národního úřadu bude Praha, sídlem okresních ředitelství dosavadní sídla úřadů práce. V zájmu zabezpečení dostupnosti služeb občanovi budou vytvářena detašovaná pracoviště.

Rozdělení kompetencí

MPSV

V kompetenci MPSV zůstanou rozhodující činnosti v oblasti zaměstnanosti, ochrany zaměstnanců při platební neschopnosti zaměstnavatele, státní sociální podpory, pomoci v hmotné nouzi, dávek sociální péče pro těžce zdravotně postižené občany, příspěvku na péči a sociálně-právní ochrany dětí. Na národní úřad se přesouvají veškeré výkonné kompetence včetně metodického řízení. Pravomoc odstraňovat tvrdosti, které by se vyskytly při provádění sociální péče, zůstává ministrově práce a sociálních věcí.

Národní úřad

Národní úřad převezme řídicí činnosti, které ministerstvo doposud vykonávalo v oblasti zaměstnanosti vůči úřadům práce, i činnosti doposud vykonávané krajskými úřady v oblastech státní sociální podpory, pomoci v hmotné nouzi, dávek sociální péče pro těžce zdravotně postižené občany, příspěvku na péči a sociálně-právní ochrany dětí. Všechny tyto oblasti bude také metodicky řídit.

V oblasti zaměstnanosti na něj přejdou i některé činnosti dosud vykonávané z úrovně ministerstva (např. agentury práce), činnosti vykonávané doposud pověřenými úřady práce a jednotlivými úřady práce.

V oblasti státní sociální podpory na národní úřad přechází vedle dosavadní činnosti krajských úřadů rovněž možnost prominout podmínku trvalého pobytu, o které dosud krajské úřady rozhodují v prvním stupni.

V oblasti sociálně-právní ochrany dětí se na něj přenášejí činnosti dosud vykonávané krajskými úřady.

K zajištění činnosti národního úřadu bude vytvořen jednotný centrální informační systém, který by měl zajišťovat vazby na další podpůrné informační systémy (ekonomika, finance, účetnictví a další). Na národní úřad budou převedeny také činnosti, které ve vztahu k informačnímu systému dosud vykonávalo ministerstvo.

Okresní ředitelství

Na okresní ředitelství se přenášejí činnosti dosud vykonávané na úřadech práce a obecních úřadech různých stupňů.

V oblasti zaměstnanosti budou zejména vyhodnocovat situaci na trhu práce a spo-

lupracovat se zaměstnavateli, zprostředkovávat zaměstnání uchazečům a zájemcům o zaměstnání, poskytovat poradenské a informační služby, zajišťovat agendu podpor v nezaměstnanosti a při rekvalifikaci, poskytovat příspěvky na aktivní politiku zaměstnanosti, rozhodovat o statusu osob zdravotně znevýhodněných. Okresní ředitelství budou také rozhodovat o přiznání a výplatě dávek státní sociální podpory, dávek pomoci v hmotné nouzi, dávek sociální péče pro těžce zdravotně postižené občany a příspěvku na péči. Přísluší jim také rozhodovat o přiznání mimořádných výhod a vydávat průkazy mimořádných výhod. Agenda bezúročných půjček se svěří obcím v samostatné působnosti.

V rámci zajišťování sociálně-právní ochrany dětí budou zejména rozhodovat o výchovných opatřeních a sledovat jejich výkon, pečovat o děti vyžadující zvýšenou pozornost, zajišťovat opatření na ochranu dětí či činnosti spojené se sledováním

výkonu ústavní a ochranné výchovy, výkon opatrovnictví a poručenství a provádět úkony v souvislosti s přestupkovým a trestním řízením proti mladistvým a dětem.

V jednotlivých oblastech působnosti budou okresní ředitelství zajišťovat také činnosti spojené s koordinací pravidly EU a s mezinárodními smlouvami.

Činnosti, k jejichž přeskupení má dojít, jsou v současné době vykonávány, budou tedy jen jinak uspořádány, je však třeba zajistit přesun zaměstnanců a přesměrování finančních toků. Převedení budou zaměstnanci obcí vykonávající převáděné agendy, krajských úřadů, magistrátů statutárních měst (kteří vykonávají v převáděných agendách úkoly orgánu II. instance) a Magistrátu hlavního města Prahy do resortu ministerstva.

Zdroj: Věcný záměr zákona o zřízení Národního úřadu pro zaměstnanost a sociální správu a okresních ředitelství pro zaměstnanost a sociální správu

Z konferencí:

V úterý 16. října 2007 se konala **konference „Rodičovská práce nebo rodičovská dovolená?“** organizovaná oddělením Gender & sociologie SOÚ AV, věnovaná rodičovství v rané fázi života dítěte, zejména v souvislosti s genderovými aspekty, podmínkami na trhu práce, dostupností institucionální péče a rodinnou politikou. Cílem bylo otevřít veřejnou i odbornou debatu o změnách v české rodinné politice, diskutovat jejich výhody i nevýhody.

Úvodní příspěvky organizátorek (H. Haškové, H. Maříkové, A. Křížkové a M. Vohlídalové) byly věnovány problematice dostupnosti institucionální péče o děti předškolního věku, míře zapojení otců do péče o děti, diskriminaci žen na trhu práce a jejich větší ohroženosti nezaměstnaností.

Komisař EU Vladimír Špidla zdůraznil rovnost příležitostí a nediskriminaci jako významné hodnoty v současné evropské společnosti. Ženy mají stále nižší průměrné výdělků, zásadní vliv v tomto směru má narození dítěte, později péče o stárnoucí rodinné příslušníky. Tyto faktory určují celkové životní postavení žen. Bez účinné a skutečné rovnosti mužů a žen nelze uspět v evropské konkurenci, nutná je změna v celkové koncepci péče o malé děti i chování celé společnosti.

Sylva Höhne z VÚPSV provedla komparaci systémů péče o děti předškolního věku v ČR a 5 evropských zemích (V. Británii, Švédsku, Německu, Francii a Itálii). Rodičovství má na zaměstnanost českých žen výrazný negativní vliv. Míra zaměstnanosti bezdětných žen je až o 40 p. b. vyšší než žen s dětmi do 6 let. U mužů přítomnost dítěte v rodině zaměstnanost naopak zvyšuje. Zásadní rozdíl mezi ČR a ostatními zeměmi je v podílu lidí, zejména žen, pracujících na zkrácený úvazek. Péče o děti předškolního věku formou mateřské, otcovské a rodičovské dovolené se v těchto zemích odlišuje především délkou a výší dávek. Pro nárok na mateřskou dovolenou se vyžaduje účast na sociálním pojištění po určitou dobu před očekávaným porodem. Výše

příspěvku je vázána na předchozí mzdu, bývá omezena minimální či maximální hranicí. Otcovskou dovolenou má zákonem podporovanou pouze Francie, Švédsko a V. Británie. Rodičovská dovolená zpravidla navazuje na mateřskou dovolenou. Může ji využít matka nebo otec dítěte, většinou až do 3 let věku dítěte. Nezastupitelnou roli má zajištění péče o děti institucionálními službami. V EU by měla být do konce roku 2010 zajištěna institucionální péče pro 33 % dětí mladších 3 let a 90 % dětí od 3 let do začátku povinné školní docházky.

Kateřina Příhodová z oddělení rodinné politiky MPSV prezentovala vládní strategii podpory rodin s dětmi. Cílem je moderní rodinná politika, jež bude souborem provázaných opatření. Je založena na flexibilitě, principu volby (respekt k různým strategiím uspořádání rodiny), podpoře autonomie rodiny a posílení odpovědnosti rodin za vlastní rozhodnutí. K tomu je třeba odstranit legislativní překážky, vytvořit legislativní podmínky a zvýšit informovanost veřejnosti. Od roku 2008 bude umožněno vícerychlostní čerpání rodičovského příspěvku. K dalším prioritám patří podpora služeb péče o děti, flexibilních forem práce a aktivního otcovství.

Rodinnou politiku ve Švédsku analyzoval Steven Saxonberg. Systém denní péče o děti do tří let je ve Švédsku levný, v dobré kvalitě, s 1 dospělým pečujícím maximálně o 3–4 děti a využívá jej 37 % dětí. Rodičovská dovolená trvá 13 měsíců při pobírání 80 % předchozí mzdy, 2 měsíce jsou vyhrazeny pouze pro otce a nemohou být převedeny na ženu, 2 naopak pouze pro matku, ostatní čas si mohou rodiče mezi sebou rozdělit. Po další 3 měsíce rodičovské dovolené náleží rodiči fixní výše příspěvku. Vedle toho má ještě otec nárok na 10 dní volna po narození dítěte. Flexibilní systém umožnil daleko vyšší zapojení mužů do péče o děti v raném dětství.

V závěru proběhla panelová diskuze za účasti zástupců a zástupkyň neziskových organizací, podniků a výzkumných institucí.

Diskutována byla výše rodičovského příspěvku, délka rodičovské dovolené, institucionální péče o děti předškolního věku a účast otců na péči o malé děti.

Sylva Höhne, Kamila Svobodová, Anna Šťastná, VÚPSV

Asociace poskytovatelů hospicové paliativní péče (APHP) uspořádala 6. 10. 2007 v Praze konferenci **„Jak se umírá v České republice?“**, nad níž převzala záštitu Pražská onkologická společnost.

Úvodní slovo pronesla prezidentka APHP M. Svatošová, E. Černá poté představila působení občanského sdružení Asociace poskytovatelů hospicové paliativní péče. Upozornila, že podle doporučení SZO by na sto tisíc obyvatel mělo připadat alespoň 5 hospicových lůžek. V České republice bychom tedy k 310 potřebovali dalších 515. Filosofie hospicové paliativní péče spočívá v pomoci nevyléčitelně nemocným od bolesti, v respektování jejich lidské důstojnosti, v udržování vysoké kvality života i v jeho závěrečných fázích a v eliminaci osamělosti a strachu umírajících. Pozornost se věnuje i stránce psychické, sociální a duchovní, pomoc a podpora je poskytována i blízkým umírajícího.

První blok programu byl věnován eticko-lékařským problémům léčby terminálně nemocných pacientů a možným etickým aspektům umírání. Další pak umožnil převést srovnání se situací v Německu, kde se vyrovnávají s obdobnými problémy jako my: více než polovina lidí umírá v nemocnicích, přestože si většina přeje zemřít doma. Finance na poskytování péče se získávají komplikovaně.

Na závěr se vystupující věnovali právu umírajících a pozůstalých na duchovní služby, reflexi přístupu ke smrti v moderních společnostech a konceptu tabuizace smrti a zkušenostem z duchovní služby nemocným a umírajícím, ale i personálu.

Olga Nešporová